

Zadnji skalni pomol nad mehko doline

Pot po robu Gore

✍ in 📷 Marjan Bradeško

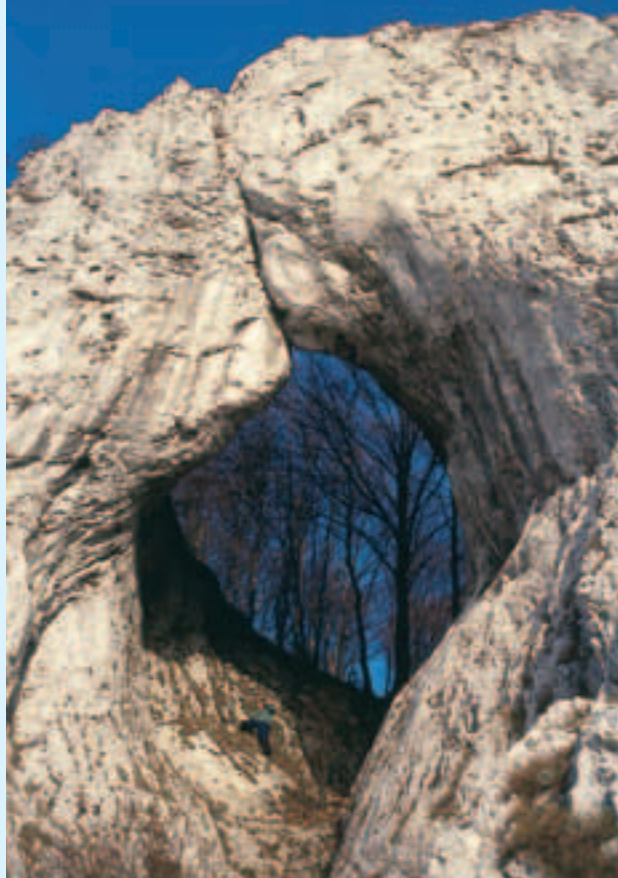
Med Colom in Predmejo se Trnovski gozd, preden omahne v Vipavsko dolino, razloži v obsežno planoto, imenovano Gora. Številne raztresene domačije se le na nekaj mestih zgručajo v manjša naselja – Žagolič, Gozd, Kovk, Otlico in Predmejo. Planoto loči od doline privzdignjeno sleme, po večini kamnito, ponekod poraslo z bori, drugje z nasršenimi bukvami, ki jih je skuštrala pogosta burja. Kajti iznad Trnovskega gozda se zlivajo v dolino, ki leži več kot tisoč metrov nižje, neizmerne količine hladnega zraka. Svet Gore je svet kamenja, škrapelj, puste trave in skromnih leh zemlje. Tod so širna leprostranstva – in predvsem razgledi, ki se z roba planote zapeljejo v zeleno dno Dežele, tako namreč domačini rečejo Vipavski dolini, prek Krasa pa se zatem izgubijo v sinjini Jadranskega morja. V jasnih nočeh zasijejo celo luči Benetk. Kraji tod so samotni in zračni. Kljub navidezni pustosti v dušo priključijo toplino, pa naj se burja še tako žene prek robov; seveda pa v zeleneči pomladi ali v visokem poletju poznajo tudi čisto otipljivo toplino, ki iz doline prek »Podgure« pri- leze tja gor.

S Cola na Kovk

S Cola, starodavnega prehoda iz Vipavske doline v notranjost dežele, na katerem so nekoč pobirali carino (po nemško »zoll«), se bomo odpravili v nasprotni smeri Slovenske planinske poti, vse do Predmeje. Pot ni ravno kratka, za kakšnih pet ur je bo, če se ne bomo preveč razgledovali, sicer pa raje več. Cesto bomo pred naseljem Žagolič zapustili in krenili na levo, skozi lepe borove gozdičke, na sleme, celo na vipavsko stran se nagne pot, zatem pa v rahlem vzponu prečimo travnike in bukov

gozd. Znajdemo se na Kovku, najvišjem vrhu v robu nad dolino, kar 931 m nad morjem. Vrh je gol in ponuja izjemne razglede, ne samo na južno stran in nanoška pogorja, pač pa prek obsežnih gozdov tudi na sever, na katerem čez sedla med bližnjimi vrhovi kukajo mogočneži našega visokogorja, posebno Karavank in Kamniških Alp. Zlasti spomladi in jeseni, ko na visokih vrhovih leži sneg, je pogled res imeniten – rjavo-siva preproga Trnovskega gozda, za njo pa koprena belih stožcev. S Kovka se pot spusti po robu, še nekoliko na levo krene, na nekakšen pomol nad dolino. Na desni pusti nekatere samotne kmetije, na katerih se pasejo celo konji, na levi se v sončnih pobočjih spodaj odpira gruščnata Reber.

Kamen se na kamen naslanja – Otlško okno

Kamnito znamenje
ob poti po robu

Pod Sinjim vrhom do Otlice

Pot se zatem nekoliko položi in nadaljuje proti Podrti gori. Tja gor iz doline privede markirana steza iz naselja Slejkoti pri Ajdovščini mimo samotne Zagriže. Nekje ob poti nas pozdravi starodavno znamenje, v kamen izklesan križ s Kristusom, pod težo let že naglodian od dežja. Takšna znamenja so značilna za Goro, izdelava pa je bila zelo zanimiva. Izklesali so jih namreč v živo skalo, ki je je to več kot dovolj, in šele, ko so bila dokončno oblikovana, so jih ločili od nje in postavili tja, kjer naj bi stala. Če se kdaj kakšno znamenje ni čisto posrečilo, so ga pustili kar tam, kjer so ga začeli klesati, in tako še dandanes popotnika preseneti kakšen »ponesrečen« poskus. Podobno so klesali tudi pokrove za vodnjake, ki so bili, tako okrašeni, prestižnega pomena. Desno od naše poti se dviga Sinji vrh, ki seže le za moža nad tisoč metrov. Nanj se je res vredno vzpeti, četudi zahteva nekaj napora. Pod vrhom nas pričaka turi-

stična kmetija Hieronima Vidmarja, lično opremljena, z vsem, kar popotnik potrebuje – od hrane do prenočišča in bogate »ponudbe za dušo«. Gospodar je namreč uredil etnološko sobo, stene so pokrite s slikami, ki so jih izdelali slikarji na vsakoletnih srečanjih »Umetniki za Karitas« in različnih likovnih kolonijah. Kraj je pač tak, da navdihuje, če je na mizi še kozarček vina iz vinorodne doline, je pa sploh lepo. Sinji vrh je tudi najboljši razglednik na naši poti; v jasnih nočeh iz daljave mežikajo luči Tržaškega zaliva.

Stezica se sicer nadaljuje po robu kakšnih dvesto višinskih metrov niže in skozi borov gozdček kmalu privede do največje naravne znamenitosti na poti, velikanskega okna na Otlici, rečejo mu tudi Luknja. Menda naj bi se hudič tam nekje na Čavnu grdo spotaknil in s kolom, ki ga je nosil s seboj, preluknjal rob Gore. Danes je to okno predvsem v veselje ljubiteljem naravnih čudes, pogumnejši pa se lahko skozenj spustijo tudi na ajdovsko stran, na topla južna pobočja. Za ogled je možen tudi »obvoz« mimo okna, po markirani poti, ki odvijuga navzdol skozi zaselek Gorenje do močnega izvira Hublja, že v dolini. Kot zanimivost omenimo, da je ob izviru nekoč stala najnižja planinska koča v Sloveniji, 210 metrov nad morjem.

Mimo Kitajske do Matere Gorjanke

Mi seveda še ne gremo v dolino in se po ogledu okna odpravimo naprej. Na desni pustimo nekakšno uvalo in se spet rahlo vzpenjamo. Goli vrh Otliškega maja ostane za nami in ko se približamo vzpetini Parkljevca, je na desni zanimiv zaselek – Kitajska. Kdo ve, od kod tako ime; še bolj zanimivo je, da je nedaleč stran tudi Sibirija. Glede na zimski mrzaz kar razumljivo. Naša pot po robu (tako se tudi uradno imenuje) se vse bolj bliža cesti in pozdravi nas še Predmejski maj. Nenavadno ime. Tudi mogočni rob Čavna, točneje, skalnih robov Modrasovca, je vse višji in vse bliže, v poznem popoldnevu že meče senco na našo pot. Ko na Predmeji stopimo na cesto, nas pozdravi spomenik materi Gorjanki, ki so ga postavili ob štiristoletnici naselitve Gore, leta 2001. Spomenik, ki priča o ne-

Kucelj iz globin Trnovskega gozda 📷 Boštjan Likar

sebičnem trudu, o stoletjih življenja, ki se je rojevalo in živo vztrajalo v tem svetu Gorjanov, visoko nad dolino. Ob velikem praznovanju je takrat izšel tudi izjemno razkošen zbornik Mati Gora. Več kot petsto strani bogatega izročila teh sicer z zemljo skromnih krajev, ki v zgodovini nikoli niso bili med premožnejšimi.

Po asfaltu gremo nato še nekaj sto metrov do križišča, na katero iz doline pripelje cesta, ki jo je gradil, kot toliko drugih na Trnovski planoti, znameniti Josef Ressel, izumitelj ladijskega vijaka. Na tem križišču se odcepi na desno makadamska cesta skozi Trnovski gozd v Lokve in naprej v Čepovan oziroma v Trnovo nad Novo Gorico, ki je temu obširnemu območju tudi dalo ime. Če je Predmeja konec naše poti, bo treba poskrbeti za prevoz, dobri hodci pa se lahko vzpenjo še do Bavčerjevega zavetišča na

Čavnu. Seveda se da vrniti tudi proti Colu, po severnem robu planote, malo počez in malo po gozdnih cestah, vendar je tako vračanje zelo dolgo in zahteva veliko občutka za orientacijo.

Pot po robu od Cola do Predmeje (ali pa v nasprotni smeri) je ena najlepših grebenskih poti na Primorskem, ki ima ponekod celo pridih visokogorja, ob tem pa iz doline ob pobočjih veje mehkobni sredozemski dih Vipavske doline. Razgledi na poti bodo zagotovo navdušili vsakogar. Na severu se nizajo zaraščeni vrhovi skrivnostnega Trnovskega gozda, bele raztresene domačije Gore kukajo izza robov in skalnih izrastkov (da so varne pred burjo), v daljavi na jugu pa se blešči modrina Jadranskega morja. Tod si gore in morje podajajo roke. Včasih si jih kar pošteno stresajo – ko vam bo burja kuštrala lase, boste že vedeli. ◉